

Over Bateson hoorde ik voor het eerst tijdens mijn opleiding tot systeem-theoretisch psychotherapeut. En meteen vond ik zijn boeken over hoe wij de wereld kennen een *eyeopener*. Zijn ideeën over waarneming en het belang van contrast werden geïllustreerd met even bekende als simpele voorbeelden. Bijvoorbeeld, als je in je arm knijpt voel je pijn, maar als je op dezelfde plek blijft knijpen verdwijnt die ervaring. En als je met een vinger over een tafel strijkt, voel je die enige ruwe plek onmiddellijk. Onze hersenen registreren namelijk alleen een verandering van status, en niet hetgeen geen verschil meer genereert. Niet alleen de waarneming van lichamelijke prikkels, maar alle waarneming is gebaseerd op contrast. We ervaren dit als we in een omgeving komen met andere omgangsvormen en we passen het toe als we in gesprekken met cliënten hun woorden herkaderen of andere perspectieven binnenbrengen. De samenstelling van het laatste nummer van dit jaar kan op deze manier werken. De bijdragen gaan over verschillende onderwerpen: over emoties waar we liever niet over spreken, over therapeutisch werken met een doelgroep die niet altijd interessant wordt gevonden, over verwarring door onbegrip, over onze verhouding tot psychiatrische diagnoses. Verschillende thema's die in en op zichzelf boeiend zijn en door hun contrast verrassen.

We starten dit nummer met een artikel van **Sabine Vermeire**. Zij laat de schaamte voor zichzelf spreken. Een verhaal van een eeuwenoude emotie die niet alleen nefaste effecten blijkt te hebben, maar ook haar constructieve kanten heeft. Wanneer we de schaamte op deze wijze beluisteren, geeft dat een verfrissende wending aan onze gesprekken met cliënten. Tegelijkertijd met dit nummer verschijnt op de blog 'Samenspraak' een brief aan schaamte geschreven door Jasmina Sermijn, alias Jarno. Een jongen die heel wat te stellen heeft gehad met deze emotie. Je kan de brief lezen wanneer je de blog 'Samenspraak' op het internet bezoekt: <http://blog.interactie-academie.be>.

Eline Kegels schrijft in een *Casuïstische mededeling* wat haar zo boeit in het therapeutische werk met ouderen. Aan de hand van een casus illustreert de auteur enkele prangende onderwerpen die aan bod kunnen komen. Kegels toont dat therapie met ouderen niet langdradig hoeft te zijn of alleen op ondersteuning is gericht. Ouderen staan midden in het leven, ze moeten vaak met veel veranderingen tegelijkertijd omgaan. En door een veelheid aan gebeurtenissen en interacties in hun levensgeschiedenis zijn hun verhalen gecondenseerd en rijk. Wat wil een therapeut nog meer.

In een *Column* vertelt **Willem Beckers** over een ontmoeting met een oudere man die hij al eerder een lift heeft gegeven. Ook deze keer brengt Beckers hem terug naar het dorp waar hij vandaan komt. De gezamenlijke autoriteit is in sociaal opzicht verre van comfortabel. Het verhaal toont in een notendop wat er gebeurt als we een gebrek aan aansluiting ervaren.

In de rubriek *Schijnwerper* spreekt **Thomas Fondelli** met **Jasmina Sermijn** over de heruitgave van Sermijns boek *Scènes uit een ontmoeting*, waarin het verhaal van Amos centraal staat: een man die door zijn psychoses werd betiteld als psychiatrische patiënt. Dit interview geeft stof tot reflectie over onze aannames over psychiatrische diagnoses en hoe we omgaan met en kijken naar mensen die lijden aan psychiatrische symptomen.

En we besluiten met drie *Boekbesprekingen*. Het eerste is een recensie van Thomas Fondelli van het boek *Allemaal autistisch. Tussen hulp, hoop en mythe* geschreven door *Gerrit Breeuwsma*. Een serie essays over autisme, waarin Breeuwsma de diagnose niet als een vaststaand feit beschouwt. Integendeel, hij geeft het begrip zijn geschiedenis terug. Een boeiend boek voor iedereen die meer wil weten over hoe het concept autisme ons denken en handelen beïnvloedt.

Lieve Lagae recenseerde een boek van *Sabine Cocquyt*, *Het spijt mij. Over bemiddeling na een verkeersongeval*. Dit boek geeft de lezer een inzicht in de praktijk van herstelbemiddeling en is ook een pleidooi om niet terug te deïnzelen voor deze met emotie beladen gesprekken tussen daders en de nabestaanden van de slachtoffers.

Hanne Golsteyn besprak *Autisme ver-beeld-en*, van *Thomas Fondelli* en *Isabelle Niset*. Een boek over het gebruik van metaforen en creatieve methodieken in gesprekken met jongeren die de diagnose autisme hebben. Volgens Golsteyn zijn de inspiraties uit het boek ook te gebruiken in partnerrelatietherapie waar een vermoeden bestaat dat een van de partners autisme of een andere diagnose heeft.

Veel winters leesplezier,
Ellen Reijmers

